

Chronologia Wielkiej Proletariackiej Rewolucji Kulturalnej

ROK 1965

5 listopada 1965r. artykuł Yao Wenyuana opublikowany w szanghajskim dzienniku „Wenhui bao” *O nowym dramacie historycznym „Dymisja Hai Ruia”*

ROK 1966

7 maja 1966r. list adresowany do Lin Biao stało się jasne, że dla armii planowano wiodącą rolę w nadchodzących zmianach ustrojowych w Chinach. Cały naród miał stać się jednym obozem wojskowym, wszyscy mieli być przygotowani do wojny a samowystarczalność podniesiono do rangi podstawowego elementu chińskiej gospodarki

16 maja 1966r. zmiany w państwie przyniósł uchwalony „Okólnik z 16 maja”. Precyzował on zadania nowego ruchu: „należy skrytykować i potępić Wu Hana oraz pokazać liczbę innych antypartyjnych i antysocjalistycznych przedstawicieli burżuazji”. W ocenie promujących zmiany: „istnieje cała grupa takich przedstawicieli burżuazji w KC i we wszystkich organach partyjno – rządowych, zarówno na szczeblu centralnym jak i na szczeblu prowincji, miast wydzielonych i regionów autonomicznych”

25 maja na terenie Uniwersytetu Pekńskiego ukazała się, napisana przez studentkę Nie Yuanzi, „gazeta wielkich znaków” (*dazibao*) oskarżająca rektora Lu Pinga i władze miejskie o sabotaż działań rewolucji kulturalnej

31 lipca i pierwszego sierpnia 1966r. w kilku listach, tuż przed XI Plenum – skierowanych do studentów Uniwersytetu Qinghua zwracał się o poparcie dla demaskowania klas posiadających (*dizhu jieji*), kapitalistów (*zichen jieji*), imperialistów (*diguo zhuyi*), rewizjonistów (*xiuzheng zhuyi*), i „wszystkich innych biegnących za nimi psów” (*tamen de zou gou*)

5 sierpnia 1966r. Mao Zedonga pisze pierwszą gazetę wielkich hieroglifów – *Bombardować sztaby (bao da silingbu – wo de yizhang dazibao)*.

między 1 a 12 sierpnia 1966r XI Plenum KC VIII Zjazdu KPCh, W przyjętej 16. punktowej „Rezolucji KC KPCh w Sprawie Wielkiej Proletariackiej Rewolucji Kulturalnej” określono, główny nurt przemian w Chinach. Za główny cel uznano zwalczanie burżuazji, która, mimo, że została obalona to nadal usiłowała wykorzystywać starą ideologię, kulturę, obyczaje klas wyzyskiwaczy, w celu skorumpowania mas. Zadaniem partii miało być mobilizowanie mas w celu pozbawienia „klas posiadających prawo bytu”. Masy miały odgrywać rolę przewodnią: „trzeba ufać masom, polegać na nich i respektować ich inicjatywy”. Planowano skoncentrować wszystkie siły na walce z „garstką ultralewicowej prawicy burżuazyjnej i kontrrewolucyjnych rewizjonistów”

22 listopada 1966r., podanie pełnego składu Centralnej Grupy ds. Rewolucji Kulturalnej przy Komitecie Centralnym KPCh. W skład grupy weszli: Chen Boda, Jiang Qing, Wang Yechung, Liu Qiqien, Zhang Zhunqiao oraz Chang Pinghua, Wang Li, Kuan Feng, Qi Benyu, Mu Xin, Yao Wenyuan, Xie Changhou, Liu Weichen, Yang Chilin a Tao Zhu i Kang Sheng byli doradcami grupy.

W grudniu 1966r. Wang Li, Jia Yixue i Li Xin w artykule *Dyktatura proletariatu i wielka proletariacka rewolucja kulturalna* zdecydowanie opowiadali się za linią „polegania na masach”: „masy mają prawo występować z krytyką wobec polityki całej

partii i wszystkich organów. Mogą krytykować kadry kierownicze wszystkich szczebli, bez względu na ich zasługi w przeszłości, ich pozycję i wiek”.

ROK 1967

1 stycznia 1967r. w „Renmin Ribao” artykule *Przeprowadzić Wielką Proletariacką Rewolucję Kulturalną aż do końca*. Formą, jaką przyjęto w realizacji rewolucji kulturalnej była kampania „walka – krytyka – naprawa” (*dou – pi – gai*). Według założeń teoretycznych miało to prowadzić do stworzenia komitetów rewolucyjnych na zasadzie trójsojuszu (armia – rewolucyjne kadry – masy), oczyszczenia szeregów klasowych, uproszczenia struktury administracyjnej poprzez skierowania kadry do pracy fizycznej a ostatecznie odbudować i uporządkować partię. Włączenie, zatem armii do trójsojuszu miało zwiększać zwycięstwo w rewolucyjnej walce o kształt państwa: „wróg klasowy najbardziej obawia się ChAL-W najbardziej obawia się rewolucyjnego trójstronnego sojuszu, w którym uczestniczy kadra wojskowa”

Styczeń 1967r. – tworzenie komun na wzór Komuny Paryskiej w Szanghaju i Heilongjiangu

11 lutego 1967r. podczas posiedzenia Biura Politycznego z udziałem przedstawicieli CGRK doszło do polemiki między wojskowymi Ye Jianyingiem i Xu Xiangqianem a chcącymi wprowadzić rewolucję kulturalną w szeregi wojskowe Kang Shengiem i Chen Bodą; W oparciu o dyskusję dotyczącą zmian w armii, Chen Yi bronił odsuniętych Liu Shaoqi, Peng Zhena, Bo Yibo, Liu Lantao i An Ziwen, którzy w opinii wicepremiera byli popierani przez przewodniczącego Mao Zedonga. Spór przerodził się jednak w szerszą polemikę na temat sensu rewolucji kulturalnej a Chen Yi uznał bunt za nonsensowne: „buntować się? Przeciwno komu? Przeciwno mnie? Dlaczego nie pójście do Wietnamu buntować się przeciwko imperializmowi amerykańskiemu? Odrzucacie interesy partii? Nie chcecie dobra kraju? Jestem przeciwny rozlepianiu gazetki wielkich liter na ulicach. Należy strzec tajemnic państwowych, wychodzić z pozycji interesów partii” – mówił Minister Spraw Zagranicznych. W wyniku polemiki rozpoczęto kampanię przeciwko „starym kadrom” m.in. Chen Yi, Tan Zhenlin oraz Xu Xiangqian, którzy na przełomie lutego i marca jednak musieli złożyć samokrytykę.

1 sierpnia 1967r. w „Hongqi” opublikowano artykuł uznający kampanię przejmowania władzy przez buntowników (*zaofan you li, duoquan*) za obowiązującą;

Od 9 sierpnia 1967r. w Kantonie trwały walki uliczne. Według realacji Konsulatu Generalnego PRL w Kantonie władze nienależycie dbały o ochronę placówek zagranicznych, gdyż ochrona konsulatu PRL składała się tylko z czterech, nieuzbrojonych milicjantów. Wydział Zagraniczny Komitetu Prowincjonalnego KPCh miasta zabronił opuszczania placówek przez pracowników dyplomatycznych;

2 września Yao Wenyuan publikując artykuł w „Renmin Ribao” zdemaskował spiskowców „Ruchu 16 maja” a **5 września**, Jiang Qing uznała działania ekstremistów za błędne, prowadzące do destrukcji w siłach zbrojnych;

22 marca 1968r. KC, Rada Państwowa, Komisja Wojskowa przy KC oraz CGRK przy KC uznały, że Yang Chengwu – pełniący obowiązki szefa sztabu generalnego, Yu Lipin komisarz polityczny sił lotnictwa wojskowego, Fu Zhongbi komendant stołecznego garnizonu. „popelnili poważne błędy” i rekomendowały usunięcie z zajmowanych stanowisk;

5 września 1968r. zakończono budowę komitetów rewolucyjnych w Tybecie i Xinjiangu;

26 sierpnia 1968r. Yao Wenyuan opublikował w „Renmin Ribao” artykuł *Klasa robotnicza ma kierować wszystkim*

13 – 31 października 1968r XII Plenum VIII Zjazdu KPCh członkowie grupy „wstecznego wiatru lutowego” zostali uznani za „najbardziej szkodliwy element” od czasu zakończenia XI Plenum. Dnia 13 października 1968r. przewodniczący uznał, że największym zwycięstwem rewolucji było „zdefiniowanie wroga i jego rozpoznanie”. „Stare kadry” – Chen Yi, Ye Jianyinga i Xu Xiangqiana oskarżono o spowodowanie nieładu organizacyjnego w strukturach wojskowych. Yao Wenyuan uznał natomiast, iż inicjatywa „starych kadr” próbowała zweryfikować osądy i krytykę Liu Shaoqi, Deng Xiaopinga i Chen Yun. Huan Yongsheng – szef sztabu generalnego przedstawił Zhu De i Nie Rongzhena jako „starych prawicowych oportunistów”. Jednak kluczowym „osiągnięciem” zwolenników Mao Zedonga było ostateczne usunięcie Liu Shaoqi z zajmowanych stanowisk. Podczas plenum zaproponowano również uproszczenie statutu, ten z 1956r. zawierał 9 rozdziałów i 60 artykułów, proponowany przed IX Zjazdem tylko 6 rozdziałów i 12 artykułów. Połączenie artykułów IV i V w jeden artykuł V pt. *Struktura organizacyjna partii w terenie i w armii*. Pominięto artykuły dotyczące organów kontroli partyjnej, stosunków między partią a organizacjami młodzieżowymi i roli grup partyjnych w organizacjach pozapartyjnych. Na XII Plenum w październiku 1968r. Lin Biao uzyskał aprobatę Mao dla usunięcia z partii i życia publicznego Luo Ruiqinga, He Longa, Yang Chengwu, Yu Lijina i Fu Chongbi. Mimo szeroko zakrojonej kampanii usuwania politycznych oponentów nie udało się pozbawić wpływów: Xu Xiangqiana, Chen Yi, Nie Rongzhena i Ye Jianyinga. Dodatkowo polityka zagraniczna generowała konflikt między Lin Biao a Zhou Enlaiem.

1 – 14 kwietnia 1969r W referacie Lin Biao podkreślił znaczenie rewolucji kulturalnej dla zjednoczenia mas, postępów w gospodarce, nauce i technice. Ostateczne zwycięstwo proletariackiej linii Mao Zedonga było możliwe po rozbiciu rewizjonistycznej linii reprezentowanej przez Liu Shaoqi. Mao Zedong i Lin Biao postrzegali doświadczenia chińskiej rewolucji przez pryzmat ZSRR: „Kiedy Chruszczow doszedł do władzy i zwłaszcza kiedy rewizjoniści radzieccy połączyli się w jeden gang z imperialistami Stanów Zjednoczonych oraz reakcjonistami Indii i innych krajów, by rozpętać na wielką skalę kampanię antychińską, Liu Shaoqi i jego gang wściekli się jeszcze bardziej”;

sierpień – wrzesień 1970r II Plenum IX Zjazdu w Lushanie w prowincji Jiangxi; W swoim wystąpieniu *Mój punkt widzenia* (chin. wo de yidian yijian) Mao Zedong wystąpił z krytyką referatu Chen Boda *Engels, Lenin, Mao o tworzeniu geniusza – kilka cytatów*. Bliski współpracownik Lin Biao, jakim był Chen Boda, został oskarżony o brak ideologicznego podejścia i antymarksistowską postawę oraz bycie „czarnym pisarzem” (*heiwei cai*)

sierpień 1971r. zakończono proces odnowy komitetów partyjnych w prowincjach – Tybet (7 – 12 sierpnia), Sichuan (12 – 16 sierpnia), Ningxia – Hui (15 – 18 sierpnia) i Heilongjiang (16 – 19 sierpnia) sierpniu 1971r. zakończono proces odnowy komitetów partyjnych w prowincjach – Tybet (7 – 12 sierpnia), Sichuan (12 – 16 sierpnia), Ningxia – Hui (15 – 18 sierpnia) i Heilongjiang (16 – 19 sierpnia)

12/13 września 1971r. śmierć Lin Biao;

24 września 1971 odsunięcie ze stanowisk Huang Yongshenga, Wu Faxiana, Li Zuopenga oraz Qiu Huizuo;

18 stycznia 1972r. w „Xindao Ribao” ukazał się artykuł informujący o umożliwieniu powrotu na studia, na początku roku studiowało już 4300 studentów;

14 października 1972 r. w „Renmin Ribao” opublikowano trzy stronicowy artykuł poświęcony krytyce anarchii;

7 sierpnia 1973r., na łamach prasy ukazał się pierwszy artykuł krytykujący Konfucjusza;
24 – 28 sierpnia 1973r X Zjazd; Premier, w przedstawionym raporcie 24 sierpnia, krytykował byłego marszałka za lewackie poglądy oraz promowanie radykalizmu i anarchizmu w czasie rewolucji kulturalnej. Ostra krytyka Lin Biao została odebrana jako negacja lansowanych przez przewodniczącego Mao koncepcję państwa. Formuła, jaką przyjął Zhou Enlai nie została zaakceptowana przez Mao Zedonga. Odwrotnie niż premier zinterpretował on postawę Lin Biao jako ultra prawicową: „rewizjonizm, konspiracja i schizma w łonie partii i państwa”. Konflikt między przewodniczącym a premierem nie wynikał tylko z różnic w ocenie Lin Biao, lecz koncentrował się wokół wzmocnienia pozycji Zhou Enlaia wewnątrz struktur partyjnych oraz na arenie międzynarodowej. W drugim **referacie Wang Hongwena** silniej akcentowano sformułowania podważające stopniowo zachodzącą stabilizację. Przede wszystkim położony został nacisk na elementy samowystarczalności partii i państwa a także zasług rewolucji kulturalnej w zwalczaniu kapitalizmu i budowaniu społeczeństwa socjalistycznego

23 września 1973r. Mao Zedong w rozmowie z wiceprezydentem Egiptu podkreślił: „Jestem Qin Shihuangiem. Lin Biao uważał mnie również za takiego. W Chinach istniały tylko dwie drogi. Jedni popierali Qin Shihuanga, podczas gdy inni byli przeciw niemu. Popieram Qin Shihuanga, nie popieram Konfucjusza”;

15 stycznia 1974r. hasło kampanii zostało zmienione na „krytyka Lin Biao, krytyka Konfucjusza, krytyka Zhou Gongga – urzędnika cesarskiego z czasów dynastii Ming” („*pi Lin, pi Kong, pi Zhou Gong*”)

8 – 10 stycznia 1975r. II Plenum X Zjazdu i I sesji IV OZPL (13 – 17 stycznia 1975r.);

2 lutego 1975r. Mao Zedong wyraził zgodę na rozpoczęcie kampanii studiowania teorii dyktatury proletariatu;

22 lutego opublikowano wybór cytatów Marksa, Engelsa i Lenina poprzedzony wstępem redakcyjnym „Renmin Ribao” i „Hongqi” i cytatem Mao Zedonga z 9 lutego 1975r.: „Mówiąc krótko, Chiny są krajem socjalistycznym. Przed wyzwoleniem było w Chinach mniej więcej tak samo jak w kapitalizmie. Obecnie nadal stosuje się 8. stopniowy system płac, wynagrodzenie według pracy, wymianę towarową – to wszystko niewiele się różni od sytuacji w starym społeczeństwie. Różnica polega na tym, że zmienił się system własności”;

2 sierpnia 1975r., choć nie został przedrukowany przez „Renmin Ribao” ani podany przez agencje Xinhua. Armia niezależnie od swych funkcji czysto wojskowych – powinna przejąć na siebie również zadania zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego kraju oraz zadania współorganizatora i współrealizatora procesów produkcyjnych i propagandowo – wychowawczych;

31 sierpnia w „Renmin Ribao” opublikowano artykuł pt. *Raz jeszcze krytykujemy „Opowieści znad brzeg wody”*;

30 września 1975r. statek powrócił z podróży do Europy. Dla wzmocnienia znaczenia podróży ministerstwo komunikacji zaprosiło dwóch wysokich przedstawicieli partyjnych, którzy uczestniczyli w rejsie: Li Guotong oraz Gu Wengguang. Wkrótce po podróży

przedstawili uwagi o niemożliwości budowy statków w modelu autarkicznym państwa, a te zostały uznane przez Jiang Qing za kontrrewolucyjne. Podczas spotkania Biura Politycznego uznano, że ministerstwo komunikacji zdominowane było przez elementy burżuazyjne. Mimo aktywnych działań „bandy czworga” w konsekwencji „kryzysu październikowego” (*feng qiang lun – kryzys obchodów powstania ChRL*) większe korzyści odniosła grupa premiera i doprowadzono do powrotu starej kadry.. statek powrócił z podróży do Europy. Dla wzmocnienia znaczenia podróży ministerstwo komunikacji zaprosiło dwóch wysokich przedstawicieli partyjnych, którzy uczestniczyli w rejsie: Li Guotong oraz Gu Wengguang. Wkrótce po podróży przedstawili uwagi o niemożliwości budowy statków w modelu autarkicznym państwa, a te zostały uznane przez Jiang Qing za kontrrewolucyjne. Podczas spotkania Biura Politycznego uznano, że ministerstwo komunikacji zdominowane było przez elementy burżuazyjne. Mimo aktywnych działań „bandy czworga” w konsekwencji „kryzysu październikowego” (*feng qiang lun – kryzys obchodów powstania ChRL*) większe korzyści odniosła grupa premiera i doprowadzono do powrotu starej kadry.

21 stycznia 1976 r., Biuro Polityczne wyznaczyło na stanowisko premiera Hua Guofenga. Kilka dni później Ye Jiangying został zdymisjonowany ze stanowiska przewodniczącego Centralnej Komisji Wojskowej i zastąpiony przez Chen Xiliana;

25 lutego Hua Guofeng wezwał do publicznej krytyki rewizjonistycznej polityki Deng Xiaopinga;

9 września – śmierć Mao Zedonga

10 października 1976r Hua Guofeng doprowadził do aresztowania bandy czworga,. i tym samym zakończono definitywnie możliwość restauracji rewolucji kulturalnej. Dokonał tego w oparciu o aparat bezpieczeństwa ChRL z Wang Dongxingiem szefem ochrony Mao Zedonga